

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Kulturdepartementet

Yttrande över Finansiering av public service – för ökad stabilitet, legitimitet och stärkt oberoende (SOU 2017:79)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Förslaget innehåller i huvudsak följande:

Den nuvarande radio- och tv-avgiften ersätts med en individuell public service-avgift som regleras i en ny lag, vilken börjar gälla den 1 januari 2019. Avgiften ska betalas av alla som är obegränsat skattskyldiga, har en beskattningsbar förvärvsinkomst och som fyllt 18 år vid beskattningsårets ingång. Betalningsskyldigheten kopplas på så sätt till individer istället för till hushåll. Avgiften ska betalas med 1 procent av den beskattningsbara förvärvsinkomsten upp till en inkomst som motsvarar 2,127 gånger inkomstbasbeloppet för beskattningsåret. Den maximala public service-avgiften beräknas för år 2019 uppgå till 1 308 kronor per person och år. Företag och andra juridiska personer bör inte omfattas av avgiftsskyldigheten.

Uppböörden ska skötas av Skatteverket och avgiften ska tas in inom ramen för skattesystemet och specificeras på inkomstdeklarationen. De avgiftsmedel som Skatteverket får in ska redovisas mot inkomstitel på inkomstsidan i statens budget och placeras på ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret. Preliminära avgiftsmedel ska föras över till kontot enligt de principer som gäller för systemet med preliminärskatt. Kammarkollegiet ska förvalta kontot och betala ut medlen till programföretagen i enlighet med riksdagens beslut. Kammarkollegiet ansvarar också för redovisning och prognoser för kontot.

Enligt förslaget sägs statens avtal med Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB) upp.

En ny bestämmelse införs i radio- och tv-lagen (2010:696) med innebörden att sändningstillstånden för företag vars verksamhet finansieras med public service-avgift ska gälla för åtta år. För att anpassa tillståndsperioderna till riksdagens mandatperioder ska bestämmelsen träda ikraft den 1 januari 2025. Det innebär att åttaåriga sändningstillstånd kan börja gälla 2026.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I konsekvensutredningen anges att bakgrunden till förslaget utgår från en analys om att allt fler hushåll saknar en avgiftspliktig traditionell tv-mottagare och är därmed inte skyldiga att betala radio- och tv-avgift. Samtidigt konsumerar allt fler programföretagens utbud via internet utan att bidra till finansieringen. Utvecklingen riskerar, enligt utredaren, att skapa en obalans mellan intäkterna och den medelstilldelning till programföretagen Sveriges radio, Sveriges television och Utbildningsradion. De administrativa kostnaderna för nuvarande finansieringssystem bedöms dessutom vara relativt höga.

Syftet med förslaget är, enligt utredaren, att finansieringssystemet ska uppfattas som långsiktigt stabilt, legitimt och värna om programföretagens oberoende.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av förslagets bakgrund och syfte är godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Av betänkandet, men även i konsekvensutredningen framgår att utredaren har övervägt tre olika alternativ att utforma public service-avgiften, nämligen en utvidgad apparatavgift, en obligatorisk hushållsavgift och en obligatorisk individuell avgift. I alternativen behålls RIKAB. Utredaren bedömer att samtliga alternativ är mindre ekonomiskt stabila och mindre resurseffektiva än den föreslagna modellen, bland annat med anledning av att RIKABs årliga kostnader bedöms uppgå till mellan 60 och 100 miljoner kronor i jämförelse med en på sikt årlig administrativ kostnad på cirka 4 miljoner kronor i det föreslagna finansieringssystemet. Samtidigt bedöms alternativen som mer stabila och solidariska än nuvarande radio- och tv-avgift. En av de främsta nackdelarna som lyfts är dock att legitimiteten för de alternativa avgiftssystemen bedöms vara sämre än för det föreslagna systemet.

Av konsekvensutredningen framgår att problemen som beskrivs i bakgrundsanalysen kommer att bestå om inte finansieringssystemet ändras. Enligt betänkandet uppfyller dagens system inte de tre kriterier som utredningsdirektivet ställer som krav, det vill säga att modellen ska långsiktigt stabil i den meningen att systemet över tid ska garantera en förutsebar och ändamålsenlig finansiering. Att systemet ska vara legitimt och har högt förtroende hos allmänheten, vilket kräver att den är solidarisk, rättvis och resurseffektiv. Systemet ska också värna om verksamhetens oberoende, vilket innebär att de medel som samlas in endast kan användas till public service.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I betänkandet anges att det nya finansieringssystemet ska vara förenligt med EU:s statsstödsregler som finns i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Enligt artikeln är statligt stöd till företag oförenligt med den inre marknaden. Enligt ett meddelande från Kommissionen om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på radio och tv i allmänhetens tjänst (EUT C 257, 27.10.2009) framgår att finansiering av public service-verksamhet normalt uppfyller villkoren för statligt stöd i EU-rättslig mening. En ny åtgärd som utgör statligt stöd får normalt sett därför inte genomföras innan den har anmälts till och godkänts av Kommissionen. Om detta ändå görs kan en medlemsstat tvingas att upphöra med åtgärden och kräva tillbaka stödet från de mottagande företagen. Kommissionen kan dock komma att betrakta en åtgärd som befintligt stöd enligt artikel 108.1 FEUF, vilket betyder att tidigare utbetalt stöd inte behöver återkrävas. Förslagsställaren uppger att enligt Kommissionens meddelande räknas statliga stöd som infördes i Sverige innan EES-avtalet trädde ikraft den 1 januari 1994 som

befintliga. Det uppges vidare att om en medlemsstat gör stora ändringar i ett befintligt stöd kan Kommissionen dock komma att betrakta stödet som ett nytt stöd, vilket därmed skulle omfattas av genomförandeförbudet. Enligt förslagsställaren har både Finland och Island under de senaste åren ändrat sina finansieringssystem på i princip samma sätt som det som nu föreslås i betänkandet. I Finland gjorde regeringen efter diskussion med Kommissionens tjänstemän bedömningen att ändringarna inte omfattades av anmälningssplikten och samma slutsats drog övervakningsorganet inom EFTA angående den isländska finansieringen. Förslagsställaren bedömer därför att ändringarna som nu föreslås i det svenska systemet inte kräver Kommissionens godkännande innan de införs.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av förslaget överensstämmer med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I betänkandet föreslås att den nya lagen ska träda ikraft den 1 januari 2019 och att den nu gällande lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst upphävs. Den upphävda lagen ska emellertid gälla i frågan om ärenden som inletts hos RIKAB före den nya lagens ikraftträdande.

När RIKAB avvecklas ska Kammarkollegiet, enligt förslaget, ta över de uppgifter som enligt den nuvarande avgiftslagen faller på bolaget. Ärenden som ännu inte slutbehandlats ska överlämnas till Kammarkollegiet och preliminära avgifter ska beräknas enligt särskilda bestämmelser åren 2019 och 2020. De nya bestämmelserna i radio- och tv-lagen (2010:696) om tillståndperiodernas längd ska, enligt förslaget, träda ikraft den 1 januari 2025.

Regelrådet kan konstatera att det saknas redovisning av ett eventuellt behov av speciella informationsinsatser. Såvitt Regelrådet kan bedöma har behovet av ett nytt finansieringssystem för radio- och tv-avgiften sedan förhållandevis länge varit föremål för diskussion och kommitténs utredning och kommande förslag i frågan har även diskuterats i media. Förslaget torde därför till största delen redan vara känt för berörda aktörer. Förslaget innebär en viss kostnadsminskning för berörda företag, vilket sannolikt inte föranleder något behov av anpassningar för denna grupp.

Regelrådet finner därför att förslagsställarens redovisning av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I konsekvensutredningen framgår att cirka 40 000 företag betalade radio- och tv-avgiften år 2016. Det framgår vidare att de företag i detaljhandeln som yrkesmässigt överlåter eller hyr ut tv-mottagare berörs när de inte längre behöver lämna uppgifter till RIKAB om personer som köper eller hyr en tv-mottagare. Det finns, enligt konsekvensutredningen, cirka 450 tv-handlare, vilket inbegriper de stora kedjornas försäljningsställen och mindre fristående tv-handlare.

Regelrådet kan konstatera att förslaget berör cirka 40 000 företag som av någon anledning innehar tv-mottagare och att dessa företag även representerar alla möjliga typer av branscher och företagsstorlekar.

Regelrådet finner därför att förslagsställarens redovisning av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch är godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

Av konsekvensutredningen framgår att den administration som varit förknippad med hanteringen av fakturor för tv-avgiften nu försvinner för de cirka 40 000 företagen. Likaså försvinner administrationen när uppgifter om personer som köper eller hyr tv-mottagaren inte längre behöver lämnas av de cirka 450 radio- och tv-handlarna. Förslagsställaren uppger att det varje månad görs mellan 3 000 och 3 500 anmälningar från detaljhandeln om inköp av tv-mottagare. En anmälan är, enligt förslagsställaren, relativt enkel och bedöms inte vara särskilt tidskrävande.

Såvitt Regelrådet kan bedöma är den administrativa kostnadsminskningen inte betydande för det enskilda företaget, varför Regelrådet kan anse att redovisningen är tillräcklig.

Regelrådet finner därför att förslagsställarens redovisning av förslagets administrativa kostnader är godtagbar.

Andra kostnader och verksamhet

Av konsekvensutredningen framgår att radio- och tv-avgiften år 2016 totalt sett för samtliga 40 000 företag tillsammans var cirka 89 miljoner kronor. Denna kostnad kommer nu att med det nya förslaget att försvinna.

Regelrådet kan konstatera att den slojade avgiften är cirka 2 225 kronor per företag och att den sannolikt inte påverkar företagens verksamhet på betydande sätt.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av förslagets andra kostnader och verksamhet är godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

I konsekvensutredning uppges att förslaget inte kommer att få betydelse för små företags konkurrensförmåga.

Såvitt Regelrådet förstår får förslaget sannolikt inte någon konkurrensmässig påverkan för resten av företagen heller.

Regelrådet finner därför att förslagsställarens redovisning av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Regelrådet kan konstatera att förslagsställaren under rubriken *Övriga samhällsekonomiska konsekvenser* redovisar övrig påverkan, men att det utöver konkurrensförhållandena för små företag inte nämns någon ytterligare övrig påverkan.

Regelrådet har i sin granskning heller inte kunnat identifiera någon sådan påverkan.

Regelrådet finner därför att förslagsställarens redovisning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Förslagsställaren gör i konsekvensutredningen bedömningen att förslaget inte har någon betydelse för små företags villkor i förhållande till större företag.

Regelrådet ser ingen anledning att göra en annan bedömning.

Regelrådet finner därför förslagsställarens redovisning av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning är godtagbar.

Sammantagen bedömning

Regelrådet kan konstatera att förslagsställaren på ett godtagbart sätt redovisat samtliga punkter i sin konsekvensutredning.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 6 december 2017.

I beslutet deltog Pernilla Lundqvist ordförande, Samuel Engblom, Yvonne von Friedrichs, Claes Norberg och Lennart Renbjär.

Ärendet föredrogs av Annika LeBlanc.

Pernilla Lundqvist
Ordförande

Annika LeBlanc
Föredragande